

Handlingsplan
for
Fiskeplejen
2024

Lystfiskeri og fritidsfiskeri i Danmark

Lystfiskeri og fritidsfiskeri udøves til glæde for rigtig mange mennesker overalt ved de danske kyster, i vandløb og i søer. Danmark skal være attraktiv for både lystfiskere og fritidsfiskere – og turister – med fantastiske fiskevande kystnært og i ferskvand. Fiskeriet kan foregå på miljømæssige vilkår, og udgør en meningsfuld hobby, som giver livskvalitet. Handlingsplanen for Fiskeplejen understøtter udviklingen af et attraktivt lystfiskeri og fritidsfiskeri i Danmark.

Fiskeplejens formål og indhold

Formål Fiskeplejen har til formål at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene (§ 61 i lov om fiskeri og fiskeopdræt (fiskeriloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 21. marts 2019). Indsatsen omfatter udsætning af fisk og forbedring af fiskenes leveforhold (biotopforbedringer) samt foranstaltninger og forskning, der i øvrigt har betydning for den naturlige reproduktion, vækst mv. af fiskebestandene. Midlerne anvendes endvidere til administration og information om Fiskeplejen og fisketegnsordningen for lystfiskere og fritidsfiskere. Det er desuden muligt at anvende midlerne til kontrol med overholdelse af reglerne for lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Med henblik på at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene indeholder Handlingsplanen for Fiskepleje 2024 projekter vedrørende udsætning af fisk, vandløbsrestaurering samt målrettede og konkrete forskningsprojekter, som medvirker til at fremme mulighederne for fiskeri og forbedre fiskenes gydeforhold og opvækstmuligheder.

Det er af stor betydning for den samlede Fiskepleje, at indsatsen ikke griber utilsigtet ind over for naturen og de vilde fiskebestande. Begreber som bærekapacitet (dvs. hvor mange fisk, der kan være på en given lokalitet), autenticitet (dvs. hvilke fiskearter er oprindeligt hjemmehørende i det pågældende område) og forsigtighedsprincippet (dvs. at udsætninger suspenderes pga. usikkerhed om f.eks. fiskenes genetiske oprindelse eller de miljømæssige effekter af udsætningerne), er vigtige værktøjer for at undgå, at fiskeudsætninger medfører skader på naturen og de vilde fiskebestande.

Aktiviteterne De ansvarlige for Fiskeplejen har siden starten i 1987 været opmærksomme på disse krav. Det vidensgrundlag, der er nødvendigt for Fiskeplejen sikres løbende gennem forskningsaktiviteter. Fiskeplejens opfattelse og praktiske gennemførelse af udsætninger er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet, således at der ikke foretages udsætninger, der risikerer at resultere i utilsigtede forandringer af det naturlige miljø.

Fiskeplejens anvendelse af forsigtighedsprincippet er i overensstemmelse med målsætningen om mangfoldighed og naturbeskyttelse som opfølgning på Biodiversitetskonventionen. Forskning og overvågning er afgørende for arbejdet med at bevare og beskytte naturen.

Rådgivning Rådgivning om Fiskeplejen sker i Udvalget for Rekreativt Fiskeri, Ferskvandsfiskeri og Fiskepleje – det såkaldte § 7-udvalg. Udvalget er bredt sammensat af "brugere", dvs. lystfiskere, fritidsfiskere, bierhvervsfiskere og erhvervsfiskere. Desuden er Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Akvakultur, Kommunernes Landsforening og brancheforeningen Dansk Lystfiskeri repræsenteret samt de myndigheder, der er ansvarlige for fiskeri og natur- og miljøforhold, dvs. Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, herunder Miljøstyrelsen og Fiskeristyrelsen. Udvalget rådgiver om

anvendelse af fiskeplejemidlerne. Desuden drøftes, hvorledes hensynet til sunde fiskebestande varetages bredt i de øvrige dispositioner, der gennemføres i henhold til fiskeriloven. Herudover formuleres der ønsker til relevante miljøforanstaltninger mv.

Der er en bred erkendelse af, at Fiskeplejens formål om at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene ikke kan opnås alene ved udsætninger af fisk, hvorfor Fiskeplejen i høj grad også baseres på andre aktiviteter.

§ 7-udvalget bidrager via sin brede sammensætning til at formulere forventningerne til andre aktiviteter i samfundet, som berører fiskebestandene på samme måde, som samfundet i øvrigt har forventninger til Fiskeplejen.

Handlingsplanen for Fiskeplejen 2024 beskriver, hvilke midler der afsættes til bestandsophjælpning, tilskud til biotopforbedring (vandløbsforbedring), monitoring (undersøgelser i forbindelse hermed), rådgivning, forskning og administration.

Perspektiver

Flerårige
Handlings-
planer

Siden 2002 har Handlingsplaner på baggrund af drøftelser i § 7-udvalget været baseret på flerårige programmer inden for hele Fiskeplejens aktivitetsområde.

De prioriterede forskningsaktiviteter iværksættes løbende, og for de enkelte år er der balance mellem bestandsophjælpning, forskning og rådgivning. Kun de aktiviteter, der fortsættes/iværksættes i 2024, er beskrevet i detaljer i nærværende plan.

Det økonomiske grundlag og baggrund

Selv-
finansieret

Fiskeplejeordningen er selvfinansieret via indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn i 2024 forventes at beløbe sig til ca. 34 mio. kr. Derudover forventes tilbageførte, uforbrugte midler fra 2023 på ca. 3,9 mio. kr.

Fiskeplejemidlerne kan anvendes til medfinansiering af aktiviteter udbudt af EU, f.eks. Interreg og Den europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond (EHFAF), i det omfang det er relevant i forhold til formålet med Fiskeplejen og i overensstemmelse med § 61 i Fiskeriloven.

Indtægter

Tabellen nedenfor viser udviklingen fra 2023 til 2024 i det budgetterede økonomiske grundlag.

Indtægt i mio. kr.:	2023	2024
Lystfiskertegn	26,3	26,3
Fritidsfiskertegn	7,7	7,7
Overførte midler	3,0	3,9
Finanslovsmidler i alt:	37,0	37,9

Aktiviteter i 2024

Vandløbsrestaurering	<p>Vandløbsrestaurering har til formål at etablere eller forbedre vandrefiskenes passagemuligheder samt gyde- og opvækstforhold i vandsystemer, således at den naturlige reproduktion forbedres. Siden 2012 har indtægterne fra fisketegnet bidraget til kommunernes vandløbsrestaurering med 10 mio. kr. årligt via Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond. Denne ordning fortsættes i 2024.</p> <p>Ud over bidrag til kommunernes vandløbsrestaurering, afsættes der 500.000 kr. af fiskeplejemidlerne til mindre restaureringsprojekter, der gennemføres med indsats fra lokale fiskeriforeninger. Tilskud til disse mindre projekter skal hovedsageligt dække materialer.</p> <p>Med baggrund i drøftelse i det rådgivende § 7-udvalg vil der desuden fortsat være åbenhed overfor, at midler afsat til bestandsophjælpning i enkelte vandløbssystemer i løbet af året vil kunne konverteres til vandløbsrestaurering.</p>
Fiskeplejekonsulent	<p>Fiskeplejekonsulentordningen, der har til formål at yde rådgivning inden for hele det rekreative fiskeris område, videreføres. Fiskeplejekonsulentordningen blev fra 2009 forøget med 1½ årsværk. Et årsværk inden for Ferskvandsområdet, hvor konsulenten primært virker som katalysator i forhold til såvel kommuners som lystfiskeres arbejde med vandløbsrestaurering. Et ½ årsværk er afsat til særlig rådgivning inden for Marin Fiskepleje, og skal primært oplyse og rådgive fritidsfiskere om marine fiskeplejerelaterede emner i lokalområder og på regionalt plan.</p>
Fiskepleje-Håndbog	<p>DTU Aqua har etableret en internetbaseret "Håndbog i Fiskepleje". Håndbogen opdateres løbende med den nyeste viden inden for fiskeplejerelaterede emner. Adressen er www.fiskepleje.dk</p>

Udsætning og vandløbsrestaurering

Udsætninger	<p>Den hidtidige Fiskeplejeindsats på ferskvandsområdet videreføres i sin nuværende form med bl.a. monitorering af ørred- og laksebestande ved udarbejdelse af Planer for fiskepleje. Udsætning af yngel, ½-års og 1-års fisk samt mundingsudsætninger vil blive gennemført i hidtidigt omfang.</p>
Dambrugsfisk	<p>Anvendelsen af domesticerede ørred (dambrugsfisk) blev udfaset allerede i 2005, dvs. at alt udsætningsmaterialet nu er baseret på afkom af vildfisk.</p>

Budget	<p>Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for udsætning i ferskvand og saltvand (herunder monitorering i form af udarbejdelse af Planer for fiskepleje) samt vandløbsrestaurering i 2023 og 2024. Tabellen er i mio. kr.</p>
--------	---

Aktivitet	2023	2024
Bestandsophjælpning Laksefisk	8,9	8,9
Søer	0,2	0,2
Ål	1,2	0,4
Helt	0,6	0,6
Marine arter	1,0	1,0
Bestandsophjælpning i alt:	11,7	11,1
Vandløbsrestaurering:	0,5	0,5
Samlet indsats:	12,4	11,6

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 5.

Bestandsophjælpning:

Laksefisk Udsætningsaktiviteterne for ørred fortsættes i 2024 i deres nuværende form. Budgetrammen blev i 2023 hævet med 5 pct. I 2024 er budgetrammen uændret, men med mulighed for regulering af stk. prisen inden for budgetrammen.

Udsætninger ifølge udsætningsplanerne (yngel, ½-års og 1-års) fortsættes som hidtil. Mundingsudsætninger fortsætter ligeledes som hidtil bortset fra visse vestjyske vandløb. Ligeledes fortsættes de ekstra mundingsudsætninger ved Sjælland, Fyn og i Århus-bugten med uændret økonomisk omfang.

Anbefalingerne vedrørende udsætninger af laks opfyldes fortsat som foreskrevet i den reviderede Laksehandlingsplan (National forvaltningsplan for Laks, 2004).

Søer Udsætning af ørred i søer udfases. Der anvendes ressourcer på udsætning af flodkrebs og gedder. Der foretages fortsat bestandsophjælpning i søer ned til 3 ha.

Ål & Helt

Åleudsætninger skal medvirke til bestandsgenopretning i henhold til Rådets Forordning (EF) Nr. 1100/2007 om foranstaltninger til genopretning af bestanden af europæisk ål samt den danske åleforvaltningsplan. Det nationale bidrag til opfyldelse af åleforvaltningsplanen vil i 2024 blive indhentet uden for Fiskeplejen. Der forventes tilskud fra Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond på ca. 2,25 mio. kr. i henhold til bekendtgørelsen om fiskeri, natur og miljø. Der foretages åleudsætninger i marine/brakvandsområder for i alt ca. 250.000 kr.

Heltudsætningerne fortsætter i det nuværende omfang i Limfjorden, Nissum Fjord, Ringkøbing Fjord og Randers Fjord.

Egentlige marine arter

Der foretages enkelte bestandsophjælpende udsætninger. Da det tilstræbes at udsætningsmaterialet så vidt muligt stammer fra moderfisk fra samme område, er der igangsat et større samarbejde med lokale fritidsfiskere, kommercielle fiskere og sportsdykkere for at skaffe tilstrækkelig med moderfisk. Der afsættes et fast maksimalt beløb til indkøb af pighvar- og skrubbeyngel, der kan indkøbes fra kommercielle anlæg.

Som tidligere nævnt bidrager Fiskeplejen til den forstærkede vandløbsindsats, som har til formål at forbedre og genetablere fiskenes passagemuligheder og gydeforhold, i vandløb. Ordningen med en særlig "lystfiskerpulje" fra fiskeplejemidlerne fortsættes.

I samarbejde med Danmarks Sportsfiskerforbund og Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark afholdes kurser i Vandløbsrestaurering og elektrofiskeri.

Fiskepleje i ferskvand

Undersøgelser- og forskningsaktiviteter

Igangværende og nye projekter inden for ferskvandsområdet:

- Revision af Planer for Fiskepleje i vandløbene fortsættes med den hidtidige ressource. Det vil sige, at den enkelte plan revideres med ca. 9-10 års intervaller.
- I forbindelse med lakseforvaltningsplanen undersøges gydebestande og -pladser med intervaller i de relevante lakseførende vandløb. Resultaterne herfra indgår i arbejdet med fastlæggelse af de årlige fangstkvoter.
- Laksefiskbestandenes udvikling og forvaltning (vandring, overlevelse og produktion) Projekt med fokus på laksefiskenes adfærd og produktion i forhold til vandløbshabitater og restaurering. Der arbejdes i 2024 bl.a. med fokus på, om der kan etableres en mere nøjagtig model for beregning af smoltudtræk, udtrækstidspunkt og vinteroverlevelse for ørredsmolt.
- Undersøgelse af sæsonmigrationen hos fisk i lavvandede søer, herunder effekten af fugleprædation.
- Adfærd hos fisk i søer, herunder med fokus på gedder, ål og søørred med inddragelse af 3-D-teknologi.
- Gydeforhold og migration af brakvandsaborrer og gedder ved hjælp af bl.a. mærkning og akustisk telemetri.
- Bestande af ferskvandsfisk: formidling og forvaltning.
- Der arbejdes fortsat med genetisk identifikation af danske ørredstammer og deres forekomst i kystnære områder, med henblik på at forbedre forvaltningen af arten.
- Effekten af prædation fra skarv.
- Undersøgelse af den lokaløkonomiske værdi vedr. søfiskeri.
- Videreudvikling og promovning af den landsdækkende Fangstjournal, med fokus på bl.a. bestandsforvaltning m.v.
- Signalkrebs og fiskebestande i vandløb. Projektet skal øge viden om effekten af tætte bestande af signalkrebs på fiskebestande i vandløb.
- Catch & release lystfiskeri. Projektet skal øge viden om effekterne af catch & release fiskeri.

Ål

Igangværende projekter:

- Moniteringen af glasålsindvandringen i en række vandløb fortsættes, ligesom undersøgelserne af ålens vækst og overlevelse på lokaliteter i forskellige vandløb og søer fortsætter.
- Undersøgelser af ålens populationsdynamik i ferskvand og saltvand.
- Monitering af udbredelsen af ålens svømmeblæreorm (*Anguillicola*).

Marin Fiskepleje

Den hidtidige fiskeplejeindsats på havområdet fortsætter med et overordnet fokus på fisk i kystnære områder og deres levesteder og overlevelse (arter såsom skrubbe, rødspætte, pighvar, torsk og ål er i fokus). Der foretages udsætninger af pighvar og skrubber på udvalgte lokaliteter. Det tilstræbes at udsætningsmaterialet så vidt muligt stammer fra moderfisk fra samme område og der arbejdes på at kunne "kemisk" mærke de udsatte fisk ved hjælp af Alizarin, som hverken skader fisken eller miljøet. Der er igangsat et større samarbejde med lokale fritidsfiskere og andre interessenter for at skaffe tilstrækkelig med moderfisk til strygning af pighvar. Hvor det er muligt, indkøbes fiskeyngel fra kommercielle opdrætsanlæg så længe fiskeyngel lever op til de kriterier, der er udarbejdet for udsætningsfisk.

Fangst- registrering

Arbejdet vedrørende fangstregistrering blev i 2005 afløst af en mere stringent fangstregistrering foretaget af "nøgle-fiskere", dvs. udvalgte fiskere med hvem, det er aftalt, at der fiskes med bestemte redskaber på en forudbestemt position, og at fisketiden og fiskehyppigheden ligeledes er forudbestemt. Dette giver mere sammenlignelige data. Antallet af nøglefiskere og dermed steder, hvor der registreres fangster rundt omkring ved de danske kyster, er væsentligt øget siden 2008. Der er p.t. ca. 90 nøglefiskere. Temperaturloggere er de seneste år blevet udsat i forbindelse med fangstredskaberne på de fleste nøglefiskerstationer. Databasen KFish har været oppe at køre i en årrække og hjælper med at holde styr på data og giver samtidig den enkelte fisker mulighed for selv at indtaste data og få overblik over egne fangster. Der er nu mere end 20 års data tilgængelige og de første kvantitative indikatorer for miljøforholdene i de forskellige kystnære områder baseret på fiskeforekomster, er blevet produceret. Disse fiskeindikatorer indgår i et samlet sæt indikatorer for kystnære fiskesamfund i hele det Baltiske område. I 2024 vil arbejdet med at udvikle yderligere indikatorer fortsætte til brug i nationale og internationale overvågningsprogrammer.

Undersøgelser- og forskningsaktiviteter

Igangværende og nye aktiviteter:

- Undersøgelse af fiskenes bevægelser mellem områder og på tværs af forskellige livsstadier. Det primære fokus er på skrubber, rødspætter og ål.
- Drift af nøglefisker-programmet.
- Bidrage med Nøglefisker-data til HELCOM i forbindelse med vurdering af god miljøtilstand i kystnære områder.
- Udarbejdning af tidsserier, som beskriver dynamikkerne i fiskesamfundet over tid, ved hjælp af nøglefisker-data, historiske opgørelser og øvrige monitoringsdata som indsamles af DTU Aqua.
- Opbygning af et videnskabeligt fundament for marine udsætninger af skrubbe og pighvarer (udvikling af skånsom mærkning af udsatte fisk, opstart af genetisk vævsarkiv og overlevelse).
- Kystnære muslingebanker – betydning for fiskefauna (der arbejdes desuden på metode til kortlægning af naturlige rev).
- Garnfiskeri i fjorde, fangst, bifangst og monitorering.

Disse aktiviteter fordeler sig på en række projekter. Projekterne og deres budgetter kan ses i bilag 4.

Budget Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for undersøgelser og forskningsaktiviteter under fiskeplejen i 2023 og 2024.

Aktivitet	2023	2024
Ferskvand	6,4	6,3
Marin	2,5	2,6
Samlet indsats	8,9	8,9

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 3 og 4.

Basisdrift af Fiskeplejen

Budget Det fremskrevne budget for basisdrift af fiskeplejen fremgår af tabellen nedenfor:

Aktivitet	2023	2024
Rådgivning Ferskvand	0,9	1,0
Rådgivning Marin	0,6	0,54
Fiskeplejekonsulenter	2,0	1,83
DTU Aqua i alt:	3,5	3,37
Porto, tryk og gebyrer	1,3	1,0
Fiskeristyrelsen – administration og kontrol af fisketegn	2,1	2,1
IT Systemdrift (Fiskeristyrelsen)	0,7	1,0
Fiskeristyrelsen i alt	4,1	4,1
Samlet basisdrift	7,6	7,47

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 2 og 5.

Basisdriftens omfang Basisdriften vedrører hovedsageligt Fiskeristyrelsens betalinger for for ydelser i forbindelse med administration og opkrævning af lyst- og fritidsfiskertegn.

Endvidere er rådgivning inden for både ferskvand og saltvand, samt den samlede administrative ressource i forbindelse med DTU Aqua's administration af udsætninger mv. henlagt under dette område.

Fisketegn købes i dag via internettet på: www.fisketegn.dk. Det fremgår her, hvilke betalingskort og betalingsmåder, der kan anvendes. Antallet af betalingskort, der kan anvendes er øget i forbindelse med Fiskeristyrelsens nye hjemmeside og betaling kan nu f.eks. også ske med Mobile Pay og PayPal. Der er fortsat mulighed for betaling via PBS.

Oplysning om det fiskerinummer, der tildeles ved betalingen, er tilstrækkeligt bevis for gyldigt fisketegn sammen med forevisning af legitimation.